

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Basileo episcopo & martyre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

tumidum sequiat, illinc venti furentes impugnent, si ab hoc fidere mentis acie non avertimus, procellarum inundantium impetus non timemus. Ad hoc itaque fidus sagenam mentis nostrae certi cursus linea dirigat, ad hoc omne laboris nostri remigium tendat, ut non (quod absit) vorago nos Scyllae profunditatis absorbeat, non errorum cautes, vel inuadosae Syrtes improvidos obruant, sed in tutae quietis portum, & optatae tranquillitatis sinum supernus nos gubernator impellat Iesus Christus Dominus noster, qui cum Deo patre & Spiritu sancto vivit & regnat in secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM SANCTI BASILEI EPISCOPI
AMASEAE, PER IOHANNEM PRESBYTERVM NI-
comediae scriptum. Habetur autem in Simeone
Metaphraсте.

26. Aprilis.

Maxentius
victus à Co-
stantino.
Exod. 14.

Maximini
cauitia.

Maximinus
diuinitus
punitur gra-
uissimè.

Licinij si-
mulata re-
ligio.

Aperta im-
pietas.

Actum est, ut, postquam Deus percussit impium illum Romanorum Principem, suaeque magnae & verae confessionis hostem acerbissimum Maxentium Tyrannum, quem sub Constantino pio Imperatore, & Christiana religionis obferuantissimo, ut olim Pharaonem illum, in flumen demersit, & in Constantini manus Romam tradidit: factum, inquam, fuit, ut benignissimus Imperator omnia Christianis hominibus prouideret, & quamprimum suae sororis virum Licinium mitteret ad expugnandum Maximinum. Qui cum in partibus Orientis regnum fortitus esset, aduersus eum, qui verus ac solus Deus est, iniquitatem loquebatur, & saeva tyrannide eorum genus, qui Dei pietatem obseruabant, affligebat, ut nemo alius fecerat eorum, qui antea fuerunt.

Licinius igitur omnipotente Domini nostri Iesu Christi manu adiutus, quippe qui Christi fidem sincero animo tunc obseruabat, victoriam de Maximino reportauit, cum in eo regno esset, quod ille in Oriente obtinuerat. Nefarius enim Maximinus de bello ipso parum cogitans, Licinij quidem manum in fugam conuersus euasit, sed non omnino effugit illam Dei manum, quae omnia ita comprehendit, ut ab ea nihil abstrahi possit: quae manus tunc rationes & poenas, pessimis illius sceleribus dignas, exegit. Cum enim domi se occultasset, repentino quodam per totum corpus & insanabili morbo percussus est: doloribusque asperis ac vehementibus cum mirum in modum premeretur, pronus in terram cecidit, eius carnis occulto quodam igne liquefcentibus, omnibusque ipsius membris diffluentibus, solis ossibus anima ipsa conclusa: quae ossa cum carne & sanguine carerent, è proprio loco, in quo posita erant, abrumpi ceperunt. At anima illa miserissima, neque sic à scelesto & spoliato suo tabernaculo discedere potuit, priusquam Domino ipsi supplex confessâ est impietatem suam ac tyrannidem, quam aduersus Christum, eius seruos affligendo, exercuerat. Tali miser ille turpissimo sine vitam suam exegit.

Itaque post iustam Maximini poenam, & diuinitus inuectam iram, Licinius, cum totum Orientem sub se haberet, magno cum apparatu ad nostrae regionis urbem Nicomediam venit una cum coniuge sua, ut in regia domo habitaret, & Orientis Imperium gubernaret. Iam verò primum summa quadam pax repente per totum nostrae regionis orbem, post vehementes illas insanientis idololatriae commotas fluctuationes ac pugnas, Licinij arbitrio atque opera inuecta est. At bonarum rerum inimicus diabolus, pie viuentium tranquillitatem ac laetitiam non diu ferre potuit. Licinio enim ipsi exemplo non fuit eorum Tyrannorum, qui antea fuerunt, euersio ac poena, nè & ipse talis esset, sed ea, quae iusta sunt, faceret, atque in illis perseveraret. Nam cum feliciter, quod cupiebat, ei processisset, quaeque sperabantur, in eius potestatem venissent, ostendit non longe postea, qualenam animum haberet, & cuiusmodi re vera esset, quod videlicet per simulationem, & sub quadam simulata fidei specie atque integumento cum maximo illo Imperatore Constantino versatus fuerat, quo tempore Constantini res gestas considerans, animum suum occultabat. Tunc igitur, cum totus scelestus esset & nefarius, rotusque ad diaboli voluntatem se accommodasset, solius & veri, omniumque creatoris Dei confessionem reprobauit, idque post iusurandum illud, quod Dei amantissimo

Impe-

Imperatori Constantino sapius exposuit, nullo vnquam tempore se à Christianorum fide defecturum, sed illius se fore propugnatores. Quæ sua promissa pro nihilo faciens, Græcorum cultui se ipse totum diligenter tradidit, ardenti zelo in rebus illis execrabilibus permanens, & vbiq̃ idolis ipsis sacrificia offerens. Qui & violenter senatorias mulieres abripiens, in conspectu hominum turpe atque intemperatum facinus committebat, non matribus, neque filiis parcens, quò minus intemperanter cum illis coiret. Ad hæc per omnes gentes infinitas calamitates meditari non desistebat.

Effrenislibido.

Hæc cum magni Constantini germana soror videret atque audiret, eaque ferre non posset, literas ad pium virum, & Dei amicum Constantinum clam misit, quibus significabat, quæ Licinius facere ausus fuerat. Ille enim superstiosæ dæmonum culturæ studiosus, & ipsi Deo inuisus Licinius, omnes Christianos homines è domo sua procul fugavit: qua re aperte se Christi diuino patrocinio nudum ac destitutum ostendit. Cum igitur sine impedimento aliquo talia diutius ab illo fierent, vna quædam puella ex eorum numero, quæ in Reginæ ministerium ardenti studio affectæ erant, è genere Christianorum exorta, moribusque & temperantia florens, cum hæc cognosceret, & ad stuprum à Licinio pronocata, cum eo misceri exhorreret, simulque nè propter zelotypiam ac suspicionem à domina sua affligeretur, arcanum illud Reginæ ipsi aperire ausa est. Hæc, inquit, Imperator constituit mihi facere. Benignus enim, qui eius cubiculi præfectus est, cum tanquam magnum aliquod donum se mihi collaturum speraret, hoc significauit. Te igitur obtestor per Deum illum, qui cæli & terræ Dominus est, quem & ipsa times, & Imperator Constantinus colit, nè sinas virginitate mea nefario coitu vitata me priuari.

Exemplum insignis pudicitia.

Hæc cum Regina didicisset, & puellæ ipsius æquam mentem ac propositum libenter amplexata esset, illam primùm occultauit eo nomine, quòd delirio correpta, moritura videretur. Postea verò opportunum tempus nata, multum auri & argenti, regiumque ornatum ac omnem suppellectilem, necnon pueros illi dedit, eamque misit in Armeniæ regionem, atque illis hominibus, qui eam deducebant, præcepit, vt nullo modo, quæ fierent, alicui patefacerent, quænam scilicet, aut vnde esset illa puella, quoad Dominus ipse prouidisset. Illi verò virili veste eam ornârunt: cumque Reginæ de puellæ custodia, & benignitate in eam seruanda fidem certam dedissent, in eum locum, in quem iussi fuerant, proficiscebantur: ac si qui ab illis quesiuissent, quisnam ille esset, Tribunum quendam esse respondebant. Dei autem prouidentia factum est, vt illi in urbem Amaseam venirent. Erat autem vrbs illa Ponticæ prouinciæ metropolis. Glaphyra igitur (hoc enim erat puellæ nomen) cum urbem munitissimam vidisset, eius loci specie delectata est, & pueros suos admonuit, vt si Christianorum genus illic inuenissent, in ea vrbe permanerent.

Amasea, Ponticæ prouinciæ metropolis.

Cum verò adolescens quidam, qui ad Quintium vrbs illius cum primis illustrem pertinebat, audiisset viros illos Christianos esse, & quærere, si qui eiusdem fidei essent in vrbe illa, ad Quintium pertulit, quod audierat. Qui nihil moratus, eos conuenit, ac rogauit, vt in domo ipsius esse vellent, & si gratum eis esset, illic manerent, dicens, se quoque Christianum esse, & eo in loco Christianum Episcopum habere, virum egregium, & dignum, qui cum Apostolis ipsis conferri posset. Illi eius verbis obtemperantes, & in eius domo partem quandam capientes, apud clarissimum virum Quintium permanserunt: & Episcopum ipsum conuenere, qui Basileus appellabatur. Erat vir ille admodum eloquens, omniq̃ virtute & spiritali prudentia refertus. Cum verò à Glaphyra ipsa quesitum fuisset, quænam, & vnde esset, respondit, se Italiam genere, & Christianam esse, & ex parentibus Christianis, ancillamque Reginæ illius, quæ Constantini Augusti soror, & Licinij regis vxor erat. Adiunxit etiam deinceps, quænam fuerat causa, vt ad eum locum veniret. Illi cum hæc audiissent, præceperunt, vt neque ipsa, neque quisquam illorum, qui ad eam pertinebant, cum aliquibus versarentur, nè aliquo modo vrbs Præfecto delati essent, & calamitatis alicuius causa ea res ipsis foret. Beatus verò Episcopus Basileus dixit, ad Dei gloriam illam discessionis causam pertinere.

Basileus, Amaseæ Episcopus.

Illis ipsis diebus templum Ecclesiæ causa Episcopus construebat: nam vsque ad illud tempus non fuerat intra urbem Christianis ipsis locus aliquis sanctus. Casta igitur illa virgo Glaphyra multum auri & argenti ad templi adificationem contulit, & omnes facultates suas ad omnia ea suppeditabat, quæ beatus Basileus iussisset. Quinetiam & ad dominam suam scripsit, vbinam esset, & apud quem manere sibi proposuisset, ac de sa-

Templum Amaseæ constructum sumptibus Glaphyraz.

cro illo edificio certioream eam fecit, petens, vt plus pecunię ad eam mitteret, qua templum sanctum Christianis compleri posset. Id libentissimę fecit magni Constantini soror, quę & plurimas pecunias, & multa dona ad eam misit. Scripsit etiam & literas ad Episcopum, quibus puellam ei commendabat.

Temporis interuallo iniquioris dęmonis arte factum aiunt, vt Glaphyrę literas Benignus ille, de quo diximus, inuenit. Quibus lectis, cum audisset puellę viuere, & apud quendam virum Amasę esse, regi Licinio hoc patefecit. Qui cum mirum in modum furore accensus fuisset, illa ipsa hora ad prouincia Pręsidem edictum misit, quo iubebat Basileum ipsum, & famulę Glaphyrę ferreis vinculis ligatos ad eum mitti. Prius igitur quę regis literę ad Pręsidem venissent, Dei prouidentia factum est, vt Glaphyra ipsa ex humanis rebus discederet. Corruptor autem ille & inhumanus Pręses cum regis edictum accepisset, sanctissimũ Episcopum Basileum comprehendit, & ferreis vinculis adstrictum ad Regem misit. De Glaphyra autem scripsit, quod mortua esset. Consequantur beatum Episcopum Basileum duo clerici diaconi, quorum alter Parthenius, alter Theotimus vocabatur. Omnes autem in via ipsa ab impijs militibus & carnificibus vexati sunt. Cum verò ad Nicomediam regiam urbem venissent, Dei seruis Basileus in carcerem coniectus est. Parthenius verò & Theotimus apud quendam Elpidiphorum Christianum hominem atque hospitem, qui carceri proximus habitabat, benignę & multa cum misericordia hospitio accepti sunt.

Fidelissimus igitur Elpidiphorus, cum omnia de viro illo cognouisset, & carceris custodi notus esset, auro ab eo impetrauit, vt sine impedimento aliquo, & ipse, & diaconi, & quoscunque voluisset, ad magnum Dei Pontificem introirent, & vnã cum illo diuinas preces atque psalmos, noctibus præsertim, canere possent. Instante igitur die, quo ante Tyrannum Basileus ipse sistendus erat, media noctis tempore, carceris custode accersito, diaconos suos & admirabilem Elpidiphorum quęsiuit. Custos igitur ipse celerimẽ eos omnes ad Basileum duxit. Ille verò psalmos, vt consueuerat, etiam tunc canebat, exorsus ab illa psalmorum decade, Memento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius. Deindẽ cum in psalmis dicendis vltimũ progressus esset, tertio versum hunc, extensis in cælum manibus, & lachrymas fundens, dixit: Et habitauero in extremis maris, & manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua, Domine. Diaconi autem illi, cum Basileum in precibus, tanquam perplexum, vidissent, lapsum fuisse suspicati sunt. Ipse verò sciebat, quid diceret, vt earum rerum finis ostendit, quę de illo conclusę sunt.

Deindẽ cum hymnos & preces expleuisset, die ipso iam lucescente, Diaconos affectus: Tentationes, inquit, adsunt, fratres, à diabolo quidem ipso commotę, sed ab hominibus in nos illatę. Nę segnes sitis, neque ob eas arumnas, quę futurę sunt, animo concidatis, sed sustinete, stabiles manentes in fide: neque vos dimoueri patiamini, vt probati, non confusi, in aduentu Domini sitis, vigilanter ac firmiter animę oculos ad eum intentos habentes, qui potest nos seruare à morte, & luctum vertere in gaudium, angustias ipsas in iucunditatem, lachrymas in risum, labores in requiem. Omnes vitę huius voluptates, & sensuum illecebras, abiectissima quęque esse propter Dei filium Iesum Christum existimate, vt eius hæredes vnã cum omnibus sanctis viris efficiamini, eius regni delicijs fruentes. Scitote enim, filij mei, hac nocte Dominum meum mihi verẽ apparuisse, & qualis dissolutionis meę, & in illum migrationis futurus sit finis, quęcunque deniquẽ magna & præclara in seruum suum faciet, mihi declarasse. Vos igitur tranquillo animo estote, & in Christo, reuertentes, fratres ipsos confirmate. Eutychium verò Callistrati filium episcopum vobis assumetis. Irã enim mihi Dominus reuelauit, qui sua gratia & benignitate motus faciet, vt vile hoc corpus meum vobis reddatur.

Cum eius clericiamaros fletus emitterent, ille consuetã suam doctrinam adhibens, ipsos admonuit & hortatus est, vt reuerti vellent, manibus Elpidiphori eos commendans, cui & hoc dixit: Tu, frater, à Deo ipso electus es, vt charitatis mercedem recipias. Vnã igitur cum illis arumnas patere, neque ipsos dimittas, quocunque loco Dominus ad eorum ministerium te inuitauerit. Cum primũ verò eos Basileus dimisisset, rex ipse iussit illum ad se duci, ac primũ Glaphyrę puellę crimen obijciebat, quod eam acceperat, neque quicquam de ea re significauerat. Ille ad hæc omnia iustam defensionem opposuit. At rex iussit ab eius adpectu Episcopum amoueri. Cui & per vrbis Tribunum significans: Condonabo, inquit, tibi erratum hoc, & insuper honores maxi-

Basileus
vincit^r mit-
titur ad Li-
cinium.

Vide no-
cturnã psal-
modiam.

Psal. 131.

Psal. 138.

Christus Ba-
sileo appa-
ruit.

S. Basileus
sistitur corã
Licinio.

maximos adjiciam, si mihi obtemperaueris, & deis meis sacrificia obtuleris: quin etiam & eorum sacerdotum, qui hinc sunt, Pontificem te constituam. Beatus vero ille Dei minister Basileus Tribuno respondit: Hæc dices Regi: Licet totum regnum tuum mihi dare volueris, nunquam tantum mihi dabis, quantum auferre vis, cum à Deo viuento me separare studeas, & demonibus animarum corruptoribus adiungere, atque ab infinita, sempiterna immortalique gloria abalienare, & ad caducos honores impellere, quorum honestas turpitudine est, & splendor abusio quadam inutilis. Sed si vis me bonum consiliarium audire, tu mihi obtemperes, & redeas illuc, vnde discessisti: quemque reprobatum contempsisti, ad eum te supplicem abijcias. Bonus enim est Deus noster, neque quisquam alius est præter ipsum iustus, sanctus & saluator. Pœnitentiam igitur agas, & à vanis istis rebus discedas, ne propter insipientiam tuam mala & calamitates in te veniant, illatae ab illo ipso iusto iudice, quem tu negans, dixisti Deum non esse.

Hæc Tribunus statim Regi nunciauit: quem Rex iterum ad Basileum mittens: Rursus, inquit, illum admone, nisi forte cogi velit. Quod si parere mihi noluerit, statim eius capite obrucato, in mare præcipitetur, vt videamus, an Galilaus ille ipsum seruare possit. Rursus igitur Tribunus ad eum venit, ac dixit: Inter vitam & mortem nunc es constitutus. Duorum alterum delige: vel mihi obtemperes, & Regem ipsum colas, dijs immolans, quos ipse veneratur: vel te ipsum gladio feriendum esse scias, & in mare præcipitandum. Hæc cum sanctus ille vir audiisset, admodum lætus respondit: Ego immortalem Deum meum ac Regem colere, & eius præceptis obedire studeo. Isti enim, quos ipsi deos vocatis, demones sunt, cum quibus & qui eis credunt, à vero & solo Deo meo, in omnes imperium tenente, in illo ipso iudicij tempore, quod definiuit, in ignem gehennæ, qui nunquam extinguitur, detrudentur in tenebras exteriores, vbi crit fletus & stridor dentium. Fac igitur contra me quicquid vis. Ego enim non solum capite priuari, & in mare, vt dixisti, proijci, sed etiã infinitos cruciatus pro Christo meo sustinere paratus sum. Quandiũ enim spiritus ipse in naribus meis superfuerit, formatorem & Deum meum non negabo, neque ignis illius omnia vorantis reus efficiar.

Cum Tribunus ex ijs intellexisset hominis sententiam stabilem esse atque immobilẽ, iussit mediocriter flagellis verberatum capite priuari, & in mare eius corpus deijci. Hoc enim modo quamplurimos ex ijs, qui Christi fidem colebant, illos præfertim, qui Dei gregibus præsidebant, obruncatos piscibus escam proiecerat. At ille grauissimus & valde religiosus Christi martyr Basileus, verbera ipsa grato animo excipiens, dicebat: Non tribulatio, nõ angustia, nõ plurima pericula, nõ gladius, nõ ignis, aut mors separare me poterunt à charitate Christi: potest enim ille ab omnibus me liberare. Cumque duceretur, canebat psalmi versus illos: Qui pascis Israël, intende, qui deducis velut oues Ioseph: qui sedes super Cherubin, manifestare coram Ephraim, Benjamin & Manasse. Excita potentiam tuam, & veni, vt saluos facias nos. Hæc maxime illi optabilia erant, & spectabant ad ea innuenda, quæ postea Elpidiphoro, & ijs, qui cum illo erant, euenerunt. Elpidiphorus autem simul cum diaconis & quibusdam hominibus Christianis Basileum sequebatur, quem carnifices ipsi vehementer vrgebant. Venerunt igitur ad eum locum, in quo illi martyrium obeundum erat. Elpidiphorus autem carnifices adiit, quibus & nonnullos argenteos nummos dedit, eosque rogauit, vt Basileo liceret cum domesticis suis ea loqui, quæ voluisset. Id cum carnifices libentissime concessissent, ille diuinus Christi athleta & episcopus Basileus, cum in maris litore genua inclinasset, & manus ipsas in cælum extendisset, Deum orauit theologicis vocibus, & alijs attentionem afferentibus, in hanc sententiam prolatis.

Tu, qui cælestes & incorporeas mentes constituisti: qui cælum, tanquam pellem, extendisti, terramque ipsam super aquas fundasti: qui mare, & omnia creasti, quæ in his ipsis continentur, Domine Deus meus, qui vnicuique, & quocumque in loco, & in omnibus semper præsens es: qui que facis voluntatem timentium te, & custodientium mandata tua, exaudi preces meas, & fidelem gregem tuum custodi, cui me inutilem seruũ tuum præficere dignatus es: illum ab omni Græcorum vanitate ac violentia libera: & ab omni magniloquentia, & impia hereticorum lingua, blasphemias contra te loquentem, intactum serua. Tu, qui omnia potes, idolorum insaniam extermina, & satanæ opera destrue, Ecclesiæ verò tuæ cœtum amplifica. Omnem hanc ciuitatem, & ei finitimas vnum populum efficias, cuius eadem mens, idemque animus sit in tua, qui verus Deus es, recta confessione retinenda. Eundem populum & bonorum operum, tibi que placentium æmulatorem constitue, vt ab omnibus gloriosè celebretur nomen Patris, &

Eius præla-
rum respon-
sum.Marth. 8. 13.
22. 24. 25.
Egredia &
inuita eius
fortitudo.

Rom. 8.

Psal. 79.

s. Basilei

precatio.

Psal. 103.

Psal.

Filij, & Spiritus sancti nunc, & in secula seculorum. Dumque vocem hanc, Amen, addidisset, Elpidiphorum, & diaconos ipsos amplexatus cum osculo sancto, quem admodum maximus ille Paulus Ephesiorum presbyteros olim amplexatus fuit: Benedictus, inquit, Deus, qui non dedit nos in captione dentibus eorum hostium, qui corporeis oculis non videntur: sed laqueos ipsorum contriuit, & nos liberauit, auxiliumque praeiuit, ut ex angustijs eriperemur: neque supra, quam possumus, nos tentari permisit. Salutate fratres & filios meos, quos genui in Spiritu sancto. Gratia Saluatoris nostri Iesu Christi sit cum omnibus vobis, Amen. Tunc ad carnificem conuersus: Fac, inquit, tu amice, quod iussus es, & cuius causa hinc ades. Cumque genua inclinasset, & collum protendisset, laetus atque exultans, plaga vna percussus, bonum illud certamen fortissimè confecit.

Vir sanctus capite plectitur.

Tunc Elpidiphorus carnificibus aurum offerens, eos rogabat, ne Basilei corpus in mare demergerent, sed illud sibi sepeliendum traderent. Verum hoc illi facere noluerunt, suspicati, ne, si fortè deprehensi essent, suis etiam capitibus à Rege condemnati obtruncarentur. Cumque ille preciosum martyris caput à carnificibus petiisset, nec ipsum impetrare potuit. Itaque carnifices illi, cum piscatorum quorundam scapham arripuissent, in eam martyris corpus cum capite coniecerunt, & longius à terra distantes, in altum mare aliò caput, aliò corpus demerserunt, nobis id videntibus, qui & gemitibus confundebamur. Elpidiphorus autem minister Christi fidelissimus, cum Diaconos in domum suam accepisset, eos consolatus recreauit. Nocte verò illa diuina quaedam angeli visio Elpidiphoro ter oblata est, eodemque tempore angelus ipse sic affatus eum fuit: Episcopus Basileus Sinopem venit, & illic vos expectat. Surge igitur, & eius Diaconos tecum habens, nauigium conscende, & ad ipsum proficiscere.

Authoris huius fides.

Visio Elpidiphori.

Elpidiphorus cum ter eodem tempore surrexisset, & visionem secum cogitasset, clericis illam exposuit, ab eis quaerens, an re vera locum aliquem, vel regionem Sinopem dictam alicubi esse audiuissent. Parthenius urbem Ponti esse dixit. Et ego, inquit ille, in somnis mihi videbar magno illi viro manum meam porrigere, & vnà cum ipso in Domini templum introire, qui & hoc mihi dicebat: Ut vides, ita erit tibi. Cum igitur Elpidiphorus aurum & viaticum sumpsisset, & omnibus alijs rebus maiorem Christi fidem duceret, eamque secum haberet, ac ut viam ducentem quendam sequeretur, Amaseno nauigio inuento, vnà cum Basilei Diaconis in illud conscendit. Nauigabant igitur in urbem maritimam Sinopem, Deumque precabantur, ut quae initio facere iussi fuerant, ea manifestis eisdem iterum reuelarentur.

Visio alia Elpidiphori.

Illa igitur nocte, qui antea Elpidiphoro apparuerat, praesens fuit, ac dixit: Ad dextrum vrbis sinum rete ipsum demittite, & quam cupitis margaritam inuenietis: ac repente ostendit illi & locum, & signa quaedam, ac domum pellucentem, sanctumque virum in ea sedentem cum multitudine militum, dixitque: En ipsum vides, manè igitur veniens, illum capias. Experrectus igitur, & valde laetatus, his, qui cum illo erant, se haec vidisse significauit: qui cum diluculo surrexissent, ierunt, prout visione illa docti fuerant, cum & signa, & locum inuenissent. Ecce autem & piscatorum nauigium, qui retia sua componebant, oblatum est. Eos cum admirabilis Elpidiphorus ad se vocasset: Quid vultis, inquit, vobis demus, ut rete nobis iaciatis? Illi autem libentissimè cum eis pactionem fecerunt. Qui cum in nauigium conscendissent, sortiti sunt inter se de primo iactu, forsque ipsa Theotimo cecidit. In ipsius igitur nomine retia in mare demissa sunt, quae extracta, nihil in se captum habebant. Deinde Parthenius pro Elpidiphoro sortitionem fecit, & secundus sagenae iactus Parthenio cecidit. Sed neque sic aliquid ab eis captum fuit. Dixit autem Elpidiphorus: Ego non in meo, sed in Dei mei nomine vobis committo, ut sagenam in mare iaciatis. Fidem enim in Deo ipso habeo, fore, ut quod propositum mihi est, assequi possim.

Corpus S. Basilei e mari extrahitur.

Hoc igitur facto, gloriosi episcopi & martyris Basilei corpus admirabili quodam modo, & supra quam dici possit, in sagenam illa complicatum fuit. Cum igitur piscatores sagenam extrahentes, multum onus in illa esse praesensissent, arridentes: Felicissimus, inquit, istius hominis Deus est. Cum verò retia in terram extracta fuissent, & hominem in mari peremptum vidissent, sententiam mutant, de fortuna illa conquererentur. At Elpidiphorus cum eum vidisset, & sanctum virum Basileum cognouisset, se continere non poterat, quin multum lachrymaret atque ingemisceret. Parthenius verò in eius aures incubens: Ne demus, inquit, istis suspicionem, sed tanquam communem humani generis naturam misericordia prosequentes, illos rogemus, ut nobis eum dent, quo terra cadaver ipsum mandare possimus. Consulabant enim piscatores de illo iterum in mare

mare

mare proijciendo. Quamobrēm piscatoribus dixerunt: Vos quidem, fratres, laborastis, idque, quod à Deo ipso datum fuit, cepistis: date nobis eum, qui pro piscibus extractus est, ut quæ ad sepulturam pertinent, ritè illi adhibeamus, ut terræ id, quod ei cognatum est, adiungatur. Piscatores autem pro cadauere nihil sibi dari patiebantur. At Elpidiphorus: Vos, inquit, laborem passi estis, quodque vobis impositum fuit, exoluistis: iustum igitur est, vos mercedè recipere. Cùm hoc diceret, non antea desistit, quam quod constitutum eis fuerat, acceperunt.

Cùm igitur ad ripam quandam maris nauigassent, corpore illo accepto ac reposito, à piscatoribus relicti sunt, sole ad vesperum iam vergente. Tum illi honoratum sancti martyris tabernaculum amplexari coeperunt cum lachrymis atque gemitibus, & ea re multum gauisi sunt. Cùm enim martyris caput sine corpore, corpusque sine capite, vtrunque nobis ipsi spectantibus, in altū mare proiectum fuisset, admirabile fuit & insigne admodum diuinæ potentia opus, illud idem caput cum corpore coniunctum emergere, cùm sectionis signum existeret, quam gladio allatam, vndique collum martyris præ se ferebat quidem, sed ita tamen, ut à sacro illo capite disunctum non esset. Neque vllum omninò damnum, vel tumorem ex aquis ipsis, quibus diu agitatū fuerat, ut alia omnia consueuerunt, corpus illud acceperat, neque aliquid malè olebat, quin etiam odoris suauitatem quandam emittebat. Prorsus enim ab omni corruptione liberum erat. Non à capite, non à palpebris, non à canitie illa, quæ nupèr florere coeperat, pili effluxerant, sed qualis erat, cùm adhuc superstes dormiebat, talis & nunc ante illos positus cernebatur, multorumque vnguentorum suauitatè redolebat. Nondum autem septuagesimum annum excesserat. Sed nemo his fidem non habeat, quasi diuinæ potentia ordine hæc non sint facta, cùm sciat, quæ in Erythræo mari, & Iordane flu-
uio sub Mose, Iosue, Elia & Elisæo olim à Deo effecta sunt, quæque postea in Iona illo di-
uino homine, & tribus adolescentibus, qui in Babylonia illa fornace fortiter se gesserunt, quorum neque crines, neque indumenta ignis ardore aut incendio corrupta sunt. Hæc enim Dei potentia euenerunt omnia facientis, & suo nutu quocumque tempore voluerit, quæ contra omnium opinionem sunt, disponentis. Idem enim Deus est, qui & tunc, & nunc mirabilia omnia in eos, quos se dignos inuenit, vel post mortè eorum efficere solet.

Cùm factis igitur collachrymassent, & iam aduesperasceret, Elpidiphorus ad urbem cucurrit, & velū quoddam emit: cumque multa nox esset, corpus ipsum in velo illo inuoluit: quod in cuiusdā Christiani hominis domo, qui erat vnus Eupolitarum, & apud quem iam antea diuerterant, reponens, vnà cum ijs, qui illic erant, deceter funus ipsum curauit. Quamprimùm autem & ex tabulis arcam quandam Elpidiphorus composuit, atque in vehiculum mercede cōductum corpore imposito, vnà cum Diaconis ad illius urbem Amaseam profectus est, ac totos quinque dies in itinere consumpsit. Ad multā verò noctem in templo, nupèr constructo, reliquias illas reposuerunt. Diluculo autem tota Christianorum multitudo in eum locum collecta, occultè quidem propter Præsidis metū, nè si hoc ille sciret, eis malefaceret, festinauit sancti viri corpus sepulcro dare. Sed quoniam verisimile erat aliquos vel non credere, vel eius corporis spectandi cupidos esse, cùm velum illud reuoluissent, omnium virtutum & cōtinentiæ specimen viderunt, eorumque sensus admirabili quadam odorum suauitate oblectatus est. Cumque totum illud sancti viri corpus, quod Spiritus sancti templum fuerat, inspexissent, ac re illa, omniumque opinionè superante miraculo percussi fuissent, & spiritualem patrem ac magistrum lachrymis profecuti essent, ipsi denique miraculorum effectori Deo gloriam reddidissent, cum psalmis & lampadibus & multis aromatibus ante illud templum, quod à Basileo martyre, Dei ope adiuuante, constructum fuerat, in ea parte, quæ ad Orientem spectat, vbi & reliquorum sanctorum martyrum corpora multa reposita esse dicuntur, eius etiam corpus condiderunt, hucusque episcopum, pastore & sui gregis etiam post mortem custodem vigilantissimum habentes, eundemque grauissimorum ac ferocium, cuiusmodi Arabici sunt, luporum, qui non corporeis oculis, sed mente comprehenduntur, aliarumque ferarum, Græcorum, inquam, & hæreticorum persecutorem diligentissimum.

Post insignem igitur hominis illius sancti cædem, Constantinus Imperator, cùm hæc didicisset tum ex sororis suæ literis, tum ex alijs viris Senatorijs, qui à Licinio vexati fuerant, & ad Constantinum, tanquam ad seruatorem & malorum emendatorem confugerant, Roma discessit maxima ira percitus, vel diuino potius consilio,

Nnnn 4 cum

Nota eximia miracula in exanimi corporis sancti viri.

Exo. 14.
Iol. 3.
4. Reg. 2.
Ion. 3.
Dan. 3.

Lupi Arabici, dæmões. Fera, hæretici.

cum Crispo filio, qui & in omnibus Rex bonus erat, eique similis, à quo genitus fuerat. Venit igitur Constantinus in Orientem, ut Licinium comprehēderet, qui se ad bellum contra Imperatorem gerendum instruxerat. Sed eius exercitus totus ad Imperatorem illum maximè gloriosum, & nobiles victorias reportantem se contulit, eique adhaesit. Licinium verò, cum ferè ad mortem usque Imperator castigasset, regali & quacunque illa principatus potestate priuatum, in Galliam demādauit, ut in illa regione habitaret: eò enim quòd eius affinis erat, illū morte punire noluit, qui iure milliès mori debebat. Ei autem, toto Senatu audiente, dixit: Luge, & poenitentiam age ob ea, quæ ausus es, bonisque operibus studens, ab illis nunquam desiste: fortassè Deus propitijs ac beneuolus erit tibi, qui omnis beneuolentiæ expers & insidiator fuisti: fortassè & sempiterna poenæ sententiam aufugies. Nihilominus tamen diuina poena vehementer illum aggressa fuit: in ea enim regione, ad quam missus est, difficilia quædam vicera, remedia eius malitiæ congruentia, similem illi, quam Maximinus passus fuerat, plagā attulerunt. Cum igitur grauiter ingemisceret, & solum ac verum Deum à se reprobatū fuisse confessus esset, ex hac vita miser auulsus fuit.

Porro cum magnus & verè Christi electus Imperator Constantinus Imperium inuictum atque inexpugnabile adeptus esset, diuisiones illas, quas primus ex Romanis Imperatoribus Diocletianus excogitauerat, in veterem statum restituras, diuinis legibus & statutis coniunxit: ac per omnes gentes Græcæ superstitionis ritum ac tyrannidem in nihilum redegit: Christianorum verò res augeri, extolli, & omni cum fiducia restitutam & veram Christi confessionem prædicari fecit: omniaque illa, quæ ad idolorum templa pertinebant, siue pecuniæ, siue redditus fuissent, Domini Iesu Christi Ecclesijs distribui edicto iussit: Imperium denique ipsum eidem Domino acceptum referens, Byzantium urbem suo nomine appellandam construxit, quam omnium Rex atque Imperator Deus diligit. Obijt autem martyrio sanctus beatus, & inter sacerdotes atque illustres martyres cum primis egregius & fidelis Basileus, mense Martio, vigesimo octauo die: sepultus verò fuit in sacri sui gregis vrbe mense Aprili vigesimo sexto, imperante Constantino, in Christo Iesu Domino nostro, cui gloria & imperium in secula, Amen.

Posteaquàm tale in Christo ministerium amabilis Elpidiphorus compleuit, & in vrbe Nicomedia apud me minimum inter Christi sacerdotes Iohannem fuit, omnes Basilei res gestas, quæ supradictæ sunt, Deo teste, mihi exposuit. Quamobrè ad eorum, qui hæc legent, vel audire voluerint, ædificationem atque vtilitatem literis mandare, & scripta relinquere studui, quæcumq; vidi, audiui & didici: nam & ipse dignus habitus fui, qui per dilectum Elpidiphorum illius beati viri spirituali cōgressu fruere, quo tempore in carcere custodiebatur, à quo & maximam vtilitatem percepi. Cum enim tempore illo inter Christi fideles homines contentio ac dissidium ortum esset, ego ab eo viro, qui omni affectione liber, & præceptor erat verè magnus, supplex petij, ut diceret, num rectè sentirent, qui filium ipsum simul cum Deo omnium supremo pariter æternū esse & sine principio tenerent, dicentes eum esse eiusdè essentia, cuius & pater est, nec non duo hæc sine principio, & pari honore prædita esse affirmantes: an potius hæreticā disputationem sustinerent, cum quodam loco clara voce Filius ipse dicat: Pater maior me est: item illud: Vado ad Deum meum. Tunc ille: Si diuina, inquit, oracula diligenter & accuratè legere volueris, omni affectu & odio liber, inuenies rectissimè illos sentire, qui confitentur, sic Deum ipsum à se coli, eum Iohannes apertè clamet: In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum, hoc erat in principio apud Deum: & Paulus testetur, Christum esse Dei potentiam, & Dei sapientiam, imaginem & characterem Dei inuisibilis, primogenitum omnis creaturæ, atque creatorem. In ipso enim creata sunt omnia, siue visibilia, siue inuisibilia, & omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factū est. Si verò in ipso, & per ipsum omnia creata sunt & constiterunt, manifestè tempus & secula creata esse intelligimus.

At si quis ad eam insaniam deuenit, ut Patrem & Deum sine potentia, sapientia & verbo fuisse dicat, habeat ille & de Filio talem opinionem, quòd patibilis fuerit, & paulatim creuerit, atque additamentum acceperit, eiusque ipsius diuini existentis totam naturam (ut opinatur) ad principium referat. Audito enim & additamentū, quod paulatim fit, principium habet omninò id, quod fit in tempore. Verum non existimo aliquem ex ijs, qui rectè sentiunt, tale quippiam opinari, neque hoc à veritate putò dissentire, quòd Pater sine principio, & Filius cū Deo etiam ipse sine principio sit. Non enim in tempore Pater est, sed supra tempus, supra quod & Filium esse manifestum est. Itaq; cum

Deus

Constantinus bellum facit Licinio, cumq; comprehendit.

Licinium Deus punit.

Constantini præclara facta.

Author locutus fuit cum S. Basilio.

Iohan. 14. & 20.

Iohan. 1.

1. Cor. 1. Coloss. 1.

Deus & Pater semper fuerit, aeternus etiam est Filius ipse, supra quam cogitari possit, diuino modo à Patre genitus. Cum enim confiteamur semper eum fuisse sine principio, semper sapientem & potentem, fateamur igitur necesse est fuisse Verbum, & Verbi genitorem: quod Verbum non in aërem dissoluitur, quemadmodum nostra verba dissoluantur, sed cōsistit, & est verè indissolubile, semper ab eo, qui sine principio est, ab ipso, inquam, genitore secundum veram essentiam principium habens supra principium. Quod enim Verbum ipsum, hoc est, Filius, eiusdem substantiæ sit, cuius & Pater, Filius ipse homo factus clara voce affirmat, cum ait: Ego & pater vnum sumus: & Qui videt me, videt & patrem meum. Hæc enim verba aliter intelligi non possunt, quam quod eiusdem substantiæ cognitione ipsi, qui verè sunt, aprè cōgruere ostendant. Eandem sententiam & in verbis illis contineri arbitror: Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Cùm hoc dicit, vnum ostendit nomen Patris, & Filij, & sancti Spiritus. Curnam hoc fecit? Vt eiusdem substantiæ, voluntatis, regni, potestatis ac virtutis, eandem cognitionem esse doceret, diuersitatemque personarum, quæ in Trinitate considerantur, ostenderet.

Quod verò dixit, Pater meus maior me est: & Vado ad Deum meum: in eam partem accipiendum est, in quam accipimus, cum audiimus illum esuriuisse, situriisse, dormiuisse defessum, anxium & tristem fuisse, crucem denique & mortem pertulisse. Hæc enim omnia pij homines humanæ filij Dei, hoc est, vni geniti Verbi, naturæ propter nos susceptæ tribuere debent: quoniam formam hominis suscepit, & sponte sua seipsum exinanit, & cum esset diues, (vt ait diuinus Paulus) propter nos factus est pauper, vt nos illius paupertate diuites efficeremur. Similis enim nobis fuit per omnia, excepto peccato. Tales igitur humiles voces, & patibili naturæ cōuenientes, cogitandum est illi conuenire, qua parte homo fuit: Illas verò magnas, & Deo conuenientes voces, de eodem cogitabimus, qua parte Verbum erat Dei in principio, & Deus, vnum cum patre: id quod ex diuinis signis ostensum est. Itaque Genitori similem fuisse intelliget, qui animæ oculis non caliginosis eum contemplari voluerit.

Cum his sermonibus à beato illo martyre adiutus fuisset, & ad rectæ synceræque fidei firmissimum lapidem conuersus, animum meum in eo confirmasset, & eorum, qui Filium à Patris substantiâ disjungere atque alienare conati sunt, vel seipsos potius ab vni geniti Filij prouidentia se iungunt, inanem & adulterinam doctrinam execratus fuisset, ad lectissimum eorum, qui Deo rectè credunt, numerum me ipsum aggregaui, in Patre, Filio, & sancto Spiritu, eiusdem Trinitatis gloriâ celebrans, & nunc, & in secula, Amen. Ità completum fuit martyrium sancti Basilei, qui fuit Episcopus vrbs Amaseæ. Eius autem memoria celebratur vigesimosexto die mensis Aprilis. Te verò, qui hæc aut legis, aut scribis, obtestor per illum ipsum Deum, qui omnia videt & potest, vt ppter peruersorum hominum, & eorum, qui nobis inimicissimi sunt, hæreticorum malitiam, ab hac narratione nihil subtrahas, neque quicquam illi addas.

VITA BEATISSIMI RICHARII PRESBYTERI ET ALMI PATRIS, AVTHORE ALBINO FLACCO

Alcino Abbate.

PRAEFATIO AVTHORIS AD CAROLVM IMPERATOREM.

Domino semper venerabili, semperque desiderabili, pijssimo sanctæ Ecclesiæ tutori, gratia Dei semper Augusto Carolo, vestræ salutis perpetuus amicus Albinus. Rememorâte vestræ excellentiæ pietate, in loco sancto & meritò venerabili Cœrula, cum & ego vestra gloriæ feruus, vestra pietatis vestigia ibidem profecutus, aliquantisper commorarer, orauerat meâ paruitatē vir magnus in Christo, dominus & venerabilis Abbas Angilbertus, quò in laudem conditoris, qui mirabilis semper apparet in electis suis, quendam libellum, stylo simplici digestum, de vita sanctissimi ac verè magnifici confessoris Richarij cultus annotarem. Dumque exauditis continuo precibus eius, quæ ipsi diuinæ maiestati exaudibiles & charæ noscuntur, eundem mihi exhiberi libellum petiissem, non parùm miratus sum, cur tanti nominis confessor, quem tantarum virtutum operatorem esse constabat, quemque prisca fama miraculorū narratione post ipsos apostolos nulli ferebat secundum, tam modico gestorū volumine potiretur. Idque mihi stupefcenti, innotuit iam dictus memorabilis vir An-

Verbū Dei quale sit.

Iohan. 10. & 14.

Matth. 28.

Iohan. 14. & 20.

1. Cor. 8.

Hæretici catholicis inimicissimi.

Carolus Magnus hic est

Abbas Angilbertus.

S. Richarij eximia virtus.